

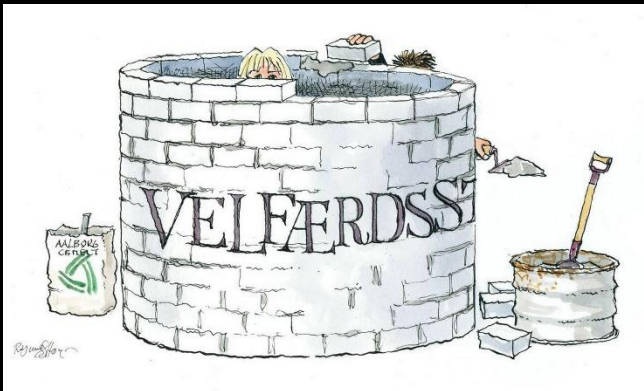
Den bæredygtige stat

– et oplæg til dialog om en
ambitiøs grøn omstilling
(og uddannelsens plads heri)

Anders Blok (abl@soc.ku.dk)

Lektor, Sociologisk Institut, Københavns Universitet + medstifter, Klima- og Omstillingsrådet (KOR)

Fra svag økologisk modernisering til fremtidens bæredygtige stat

Velfærdsstat

(Kilde: JyllandsPosten, 12/6 2017;
tegning: Rasmus Sand Høyer)

Konkurrencestat

(Kilde: Information, 13/9 2016;
tegning: Line Høstrup)

Den bæredygtige stat

(Kilde: Zetland, 10/1 2019;
tegning: Jørgen Stamp)

Nye formålsforståelser for uddannelse (i en ny statsform)?

” § 2, Stk. 3. Folkeskolen forbereder eleverne til medleven og medbestemmelse i et demokratisk samfund og til medansvar for løsningen af fælles opgaver.”

(Folkeskolens formålsparagraf, 1975, i uddrag)

”[...] gode uddannelser er fundamentet for en stærk konkurrencekraft, og for at alle kan deltage i samfundslivet og på arbejdsmarkedet.”

(Regeringen, ”Verdens bedste folkeskole”, 2006)

”Viden og uddannelse spiller en væsentlig rolle i kampen mod klimaforandringerne, og medlemmer af Danmarks Lærerforening er forrest i arbejdet med at danne kommende generationer til at kunne skabe demokratiske og bæredygtige samfund.”

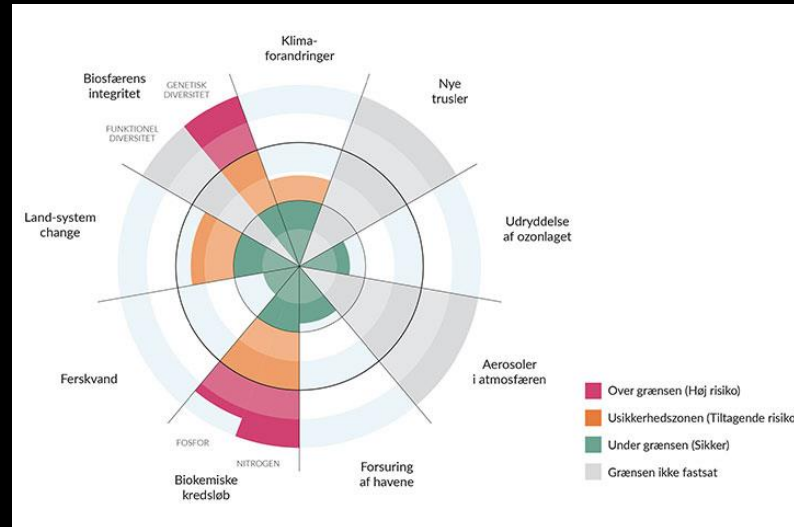
(DLFs kongresvedtagelse, 2020)

Bæredygtighed skal skrives ind i folkeskolens formålsparagraf (§1. stk. 3) på linje med åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

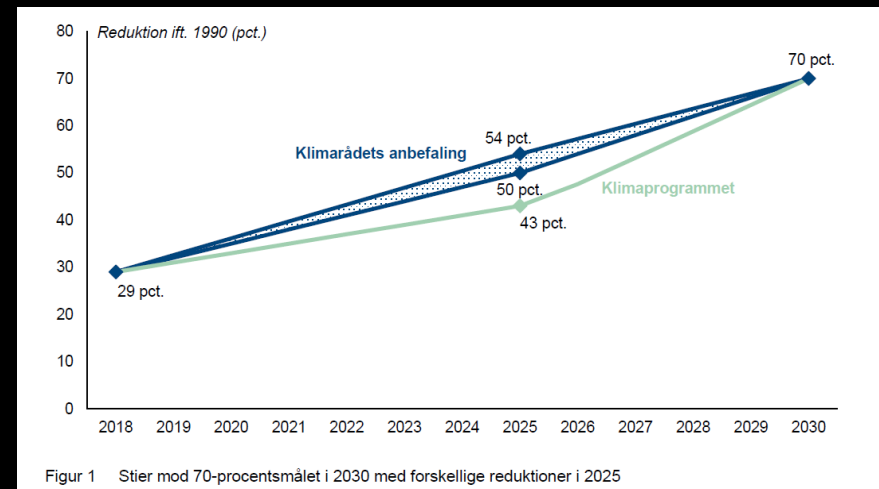
Hvordan bør vi forstå “det (u)bæredygtige” i nutidens situation?

- Brundtland-definitionen (miljømæssig, social, økonomisk)
- Planetære grænser (vores ”miljømæssige råderum”)
- Hinsides ”det cirkulære” – behov for en *regenerativ* udvikling

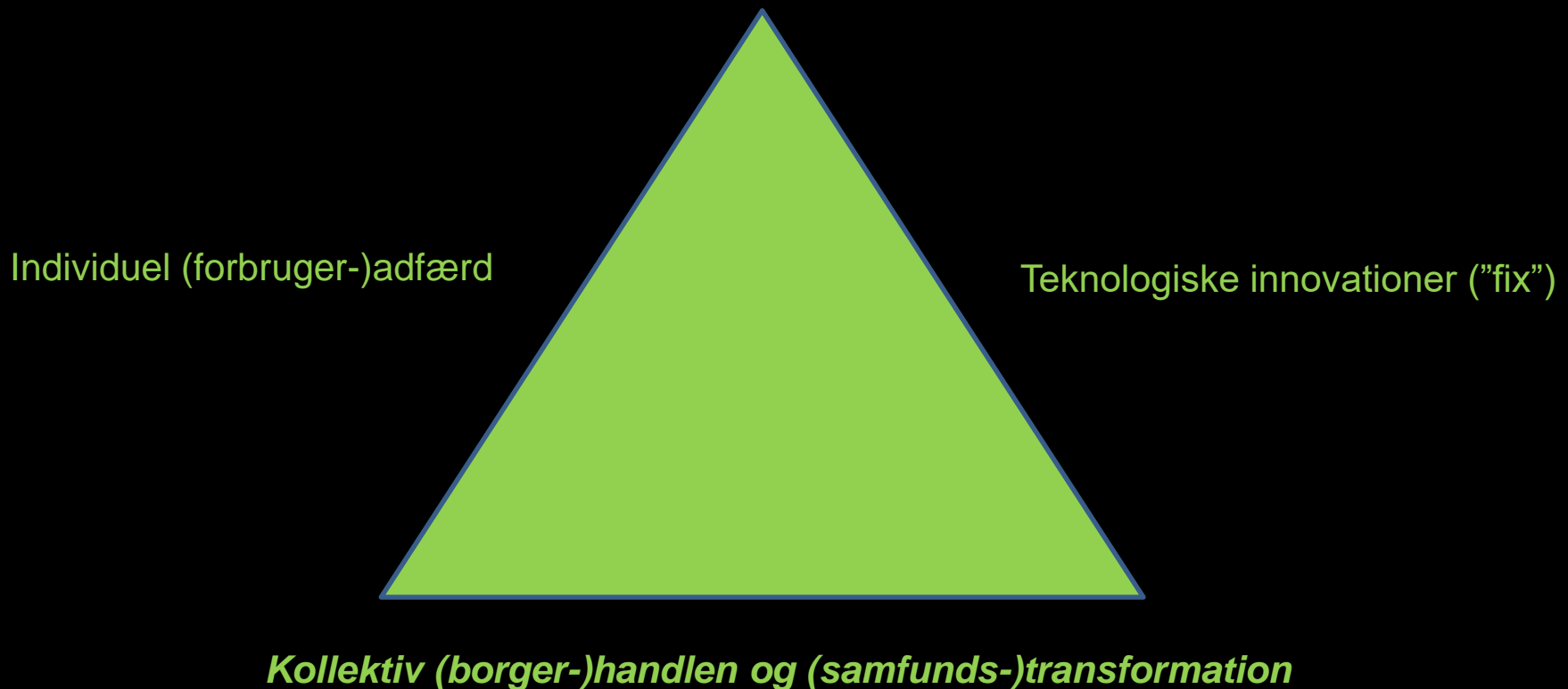

Kilde: Whatwedo Copenhagen, efter Rockström et al. *Science*, vol. 347

Kilde: Klimarådets kommentering af regeringens Klimaprogram 2020 (notat, oktober 2020)

**Vores forståelse af “grøn omstilling” må tilbage på sine fødder
– vi spises af med forestillinger om “omstilling uden omstilling”!**

Hvad vil en bæredygtig stat indebære? Tværgående faktorer i en ny samfundskontrakt mellem stat, marked og civilsamfund

1. Gradvis opkomst af den bæredygtige stat via velfærds- og konkurrencestaten: *nye idealer for den gode medborger*, det gode liv, den rette grad og type af frihed
2. Grøn kritik som motor for omstillingen: *nye omstillingsalliancer* i krydsfeltet mellem økologisk, social, konservativ og kunstnerisk kritik af kapitalismen
3. *Nye imperativer og institutioner* i den bæredygtige stat: hvordan bæredygtighed kan sættes forrest som pejlemærke, fra børnehaver til statsadministration
4. En *ny regenerativ og demokratisk økonomi*: om andelsorganisering og medejerskab som veje til en økonomi reguleret efter de planetære grænser

1. Socialisering til økologisk medborgerskab – i / uden for institutionerne

Kilde:
Videnskab.dk

Kilde:
Grønne nabofællesskabers Facebook-side

- Nye dannelsesidealer for nyt medborgerskab (økologisk-demokratisk dannelse)
- Bæredygtighed integreret i alle uddannelsesinstitutionernes formål og fag
- Koblinger mellem økologisk viden og praksis ("hjerne og hænder")
- Behov for handlingsviden i hverdagen ("hvordan laver jeg spændende plantebaseret mad, som børnene vil spise?")
- Nye omstillingsfællesskaber på mange niveauer (i boligkvarteret, i skolen, i foreningslivet, i aktivismen, i myndighedsdialogen)

2. Nye civile alliancer for retfærdig og inddragende grøn omstilling

Kilde:
andelsgaarde.dk

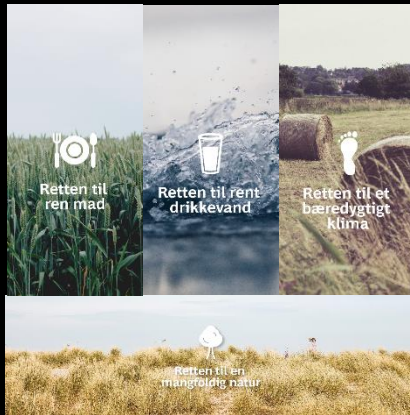

Kilde: dfs.dk

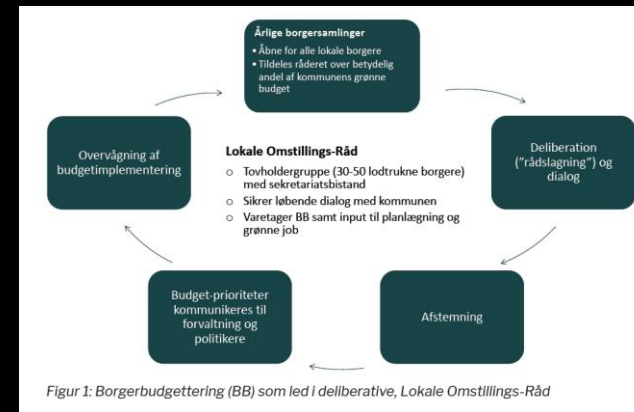
- Grønt civilsamfund handler både om kritisk pres, udfordrende dialog og praktisk-konstruktive eksperimenter, der viser vejen
- Arvtagerne af social, konservativ og økologisk kritik må finde sammen i nye omstillingsalliancer (DN; Broen til Fremtiden)
- Overkomme ”de små grønne forskelles narcissisme” – ikke veganere mod vegetarer, snarere grøn mod sort
- Grøn kritik som kilde til kollektiv læring – ”svaret på demokratiets problemer er altid mere demokrati” (John Dewey)

3. Nye beslutningsstrukturer, der forener økologi og demokrati

Kilde:
grongrundlov.dk

- Behov for nye juridiske rammer til bekæmpelse af "grønvask" og sikring af rettigheder til et sundt miljø
- Overkomme "silo-tænkning" – nye pejlemærker for langsigtet planlægning af infrastruktur og land-by-integration

Kilde:
klimaogomstillingsraadet.dk

- Nye deliberative ("rådslagende") institutioner kan skabe mere folkelig forankring af den grønne omstilling
- Et nyt bæredygtigheds-andetkammer i Folketinget – sikre hensynet til global bæredygtighed og fremtidige generationer?

4. Nye modeller for økonomisk velstand, ligevægt og livskvalitet

Kilde:
Information.dk
(efter Kate
Raworth)

The case for a green job-guarantee

This Friday, March 18
3-4 PM, GMT+1

KOR
KLIMA- OG OMSTILLINGSRÅDET

Pavlina R. Tcherneva
Levy Economics Institute, Bard College

Asker Voldsgaard
UCCL
Member of The Danish Climate and Transition Council

Sara Petrycer Hansen
The Danish green think tank, CONCITO,

Mads Peter Klindt
Department of Politics and Society, Aalborg University

Broen til fremtiden
Danish Forum on green economy transition

Kilde:
klimaogomstillingsraadet.dk

- Kraftige CO₂-afgifter (à la Klimarådet) er vigtige – men de må kombineres med krav til virksomhedernes ”grønne bundlinje”
- Økonomisk politik bør hverken orienteres efter ”vækst” eller ”modvækst” – men derimod efter bæredygtig velstand
- Grøn omstilling kalder på nye typer ”velfærd” – progressiv grøn beskatning og grøn jobgaranti som elementer heri
- Medejerskab (ansatte, forbrugere) af virksomheder giver mulighed for at sætte mere bæredygtige succeskriterier

50 års tilløb til den bæredygtige stat (fra fremvækst af grøn kritik i 1970'erne) – de næste 10 år gælder det en ambitiøs omstilling, og uddannelsesinstitutionerne har en nøglerolle at spille!

SKOLEN I SAMFUNDET

18. okt. 2017 | kl. 06:49

4 89

”Konkurrencestatens skadelige virkninger rækker langt ud over vores forestillingsevne”

Af: Esben Christensen

"Enhver, der nægter at påtage sig et delvist ansvar for verden, bør ikke få børn og må ikke få lejlighed til at deltage i undervisningen af dem". Dette citat indleder en ny bog fra danske Rasmus Willig og norske Arne Johan Vetlesen, som vil gøre op med konkurrencestaten som samfundsform.

Kilde: folkeskolen.dk

Huset brænder. Alt imens diskuterer liberalismen og socialismen, hvordan den skal slukkes

Kilde: turbulens.net